

zeuden guztiak, agindu baten zain, baina inork ez zuen ezer erabaki nahi, badaezpada. Sistema sobietarrean inork ez zuen ardura pertsonalik hartu nahi. Ezjakintasuna eta korporatibismoa nahastu ziren, nahasketa hilgarria. Nik agintariei deitzen nien, kartak bidaltzen nizkien, txostenak idatzi, mapak marraztu. Orduan mehatxatu egin ninduten. Agenteak etorri ziren institutura eta erradiazioa neurtzeko tresnak kendu zizkiguten. Propaganda antisobietarra egitea leporatu ziguten, traidoreak ginela eta fusilatuko gintuztela esan zuten. Agintariak bai, agintariak iodoa hartzen zuten: osasun azterketak egitera etortzen ziren eta tiroidea garbi-garbia zeukaten denek. Babesteko trajeak eta arnasa hartzeko maskarak zeuzkaten, jendearen artean banatu nahi ez zituzten horiek hain zuzen, «panikoa ez zabaltzeagatik».

TRENETAN ERAMAN ZITUZTEN UMEAK

Dena lasai mantendu zuten eta Moskuk zoriondu egin zituen: «Jende bikaina, anaia bielorrusiarrak!». Zenbat bizitza ordaindu ziren laudorio horren truke? Bielorrusiako umeen artean tiroide minbizia biderkatu egin zen. Ondoren jaio-takoek hazteko arazoak dauzkate, bihotzeko gaitzak, giltzurruneak. Ba al dakizu zer den ospitaleko gela berean zazpi neskatxa burusoil ikustea, minbi-ziarekin? Zazpi neska burusoil, isilik eta

Haur bat Orane herrian, Txernobyldik 35 kilometrora. Istripua gertatu eta hilabetera, Oraneko haur guztiak Kieveko ospitalera eraman zituzten azterketak egitera. Eta ondoren, erabat ikaratuta, tren batean sartu eta Odesara bidali zituzten. Santi YANIZ

begirada tristearekin. Inor ez da horren erantzule izan. Eta trenetan bidali zituzten milaka ume ikaratuak...

Txernobyngo leherketa gertatu eta hilabetera, azkenean, Oraneko haur guztiak Kieveko ospitaleetara eraman zituzten. Osasun azterketak egin ondoren, trenetan sartu eta Odesara bidali zituzten. Oporretako hiri bat da Odesa, Itsaso Beltzaren ertzean. Bolada batez arriskutik kanpo egongo ziren umeak, lurralde kutsatuetatik urruti.

Baina, Ukrainan barrena, Txernobyngo umeak ikara sortzen zuten. Trena estazioen batean gelditzen zenean, haurrak jangela batera eramaten zituzten eta bertako langileak izutu egiten ziren. Orduko umeak gogoan dute jendeak marmarka hartzen zituela, komentarioak egiten zituztela: joaten direnean, platerak eta edalontziak zakarretara

bota eta zoruak desinfektatu beharko ditugu...

Svietak 13 urte zeuzkan eta bere ahizpa txikia, Elena, 4 urtekoa, zaindu behar izan zuen bidaian. Txernobyngo umeak Odesako hondartzan kanpamentu batean jarri zituztela gogoratzen du. Harriak bota zizkieten behin, zenbait hiritarrek umeak handik kanporatzea nahi zutelako. Odesako beste biztanle asko atseginagoak eta abegitsuagoak izan ziren.

–Umeon artean ere zurrumurruak zabaldu ziren –dio Svietak–. Inork ez zekien zer gertatzen zitzaigun. Baina bi urte bakarrik biziko ginela esaten hasi ziren batzuk. Orduan nik gure amaren aurrezkietan pentsatzen nuen. Bizitza osoa pasa zuen gure amak nekazaritzan lanean. Oso zorrotza eta oso zuhurra zen: irabazitako dirua ondo gordetzen zuen, ez zuen txanpon bakar bat ere alferrik gastatzen. Jostailu bat edo gozokiren bat erosteko dirua eskatzen genionean, ez zigun ematen. Odesan hiru hilabete pasa genituen eta Oranera itzuli ginenean, amari esan nion bi urte baino lehen hil egingo ginela. Eta horregatik diru guztia gastatu behar genuela, janaririk eta arroparik onena erosteko, bidaia egiteko, luxuz bizitzeko. Amak ezetz esan zidan, noski. Bada, begira: nire ideia ez zen hain zoroa izan. Urte batzuk aurrerago, Sobietar Batasuna desgertu zenean, kiebra ekonomikoa etorri zen eta amak aurrezki guztiak galdu zituen.

«ERRADIAZIOA EZ DA LARRIENA»

Herri xumea da Orane. Egurrezko etxe txikitan bizi dira, bide lokaztutan sakanatuta, eta askok komuna baratzean daukate: zulo bat, etxola baten barruan. Bizimodua ateratzeko abere gutxi batzuk zaintzen dituzte; lur sail eskas, izoztu eta kutsatuei patata batzuk eta barazki batzuk ateratzen dizkiete.

– Gobernua diru-laguntza bat onartu zuen Txernobyldik gertu bizi garenontzat –azaltzen du Svietak–. Hemen-

«Etxeetan biolentzia handia dago. Ez da ikusten, ez da entzuten, ez da leherketa atomiko bat bezain ikusgarria, baina egunero gertatzen da, ez da inoiz bukatzen, eta umeengan oso argi sumatzen ditut kalteak»

«Agintariak babesteko trajeak eta arnasa hartzeko maskarak zeuzkaten, jendearen artean banatu nahi ez zituzten horiek hain zuzen, ‘panikoa ez zabaltzeagatik’. Dena lasai mantendu zuten eta Moskuk zoriondu egin zituen»